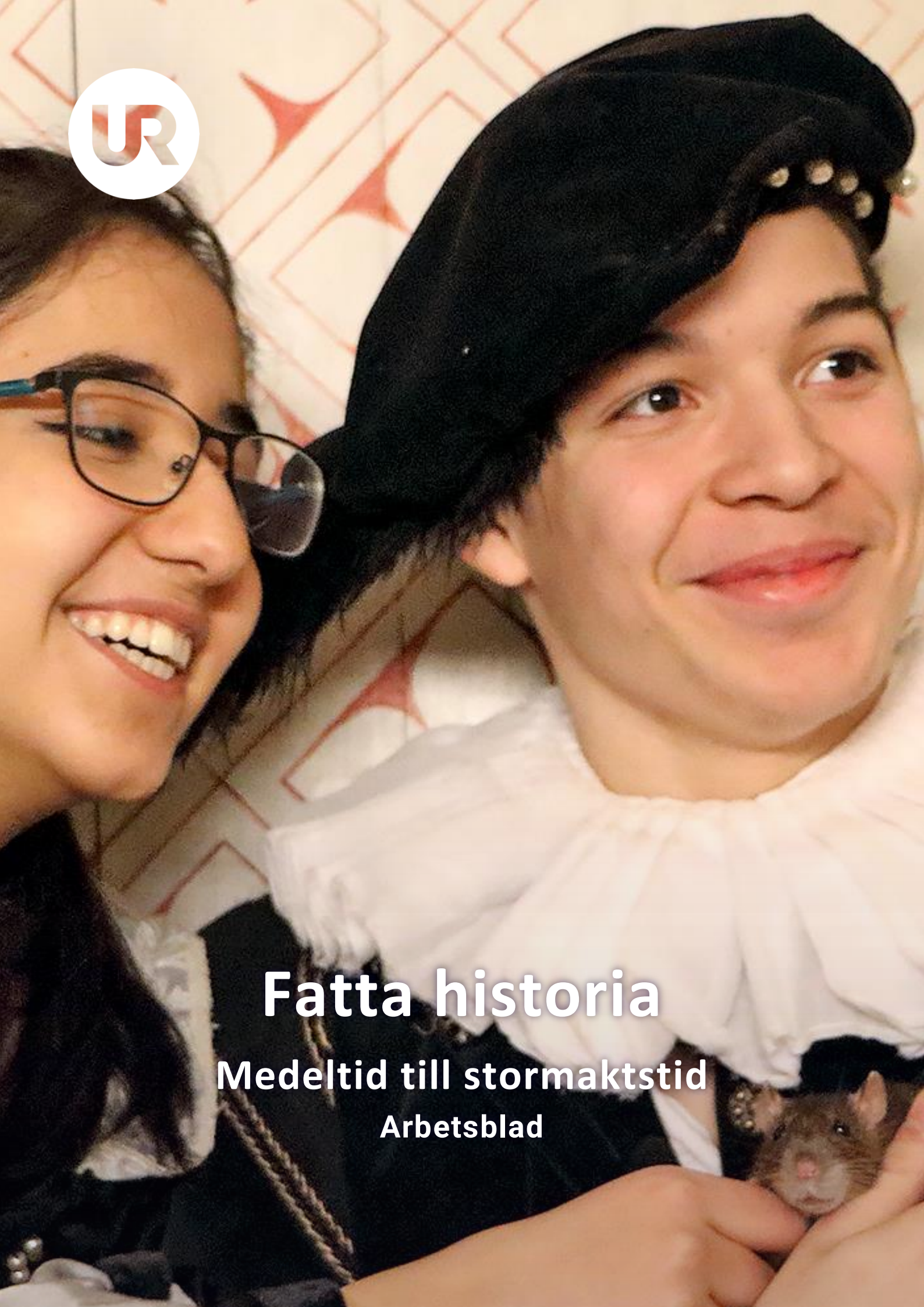

Fatta historia

Medeltid till stormaktstid
Arbetsblad

Om avsnittet

Vi följer Sveriges utveckling från medeltiden på 1000-talet till stormaktstidens slut. Tillsammans med programledaren Arantxa och ungdomarna Alejandro och Hala får vi bland andra träffa Gustav Vasa och drottning Kristina. Vi får en inblick i brott och straff på medeltiden och får följa hur Sverige går från asatro till kristendom och protestantism. Under den här tiden genomgår Sverige stora förändringar; riksdagen grundas, tidningar och universitet startar och Sverige blir ett arvrike.

Geografiska namn

Stockholm, Dalarna, Polen, Tyskland, Danmark, Finland, Norge

Ord och begrepp

medeltid, brott och straff, böter, rådstuga, stjäla, fogde, arvrike, reformation, stånd, adel, präster, borgare, bönder, kristendom, asatro, stormakt, stormaktstid, kung, drottning

Faktafrågor

1. Hur länge varade medeltiden i Europa?
2. När började medeltiden i Sverige?
3. Vilken religion dominerade i Sverige innan medeltiden?
4. Under medeltiden fanns det fyra samhällsgrupper som kallades stånd. Skriv ner vilka fyra stånd som fanns och vad de arbetade med.
5. Vem var Gustav Vasa? Hur förändrade han Sverige? Vad är han känd för?
6. Hur gick det till när Gustav Vasa fick makten i Sverige?
7. Medeltiden tog slut med Gustav Vasa i början av 1500-talet. Nu började en ny tid och Sverige blev ett arvrike. Vad betyder det?
8. Vilka tre huvudgrenar finns inom kristendomen? Vilken religiös gren införde Gustav Vasa införde i Sverige på 1500-talet?
9. Hur länge var Sverige en stormakt i Europa?

Arbeta med ord och begrepp

- A. Gå igenom de centrala begreppen ovan.
- Översätt dem till ditt modersmål. Använd ordlistor för att ta reda på vad orden betyder.
  - Förklara vad de betyder på svenska.
  - Öva på de begrepp och ord som du känner dig osäker på.
  - Är det fler ord du inte kunde i programmet? Gör en ordlista med de orden också. Översätt dem på ditt modersmål och förklara dem sedan på svenska.

Arbeta med kartor

- B. Några städer som var viktiga under medeltiden var Stockholm, Sigtuna, Skara och Visby - men det finns några fler. Sätt ut dem på en karta.
Använd Google Earth.
- C. Läs mer om hur de medeltida städerna såg ut. Finns det rester av medeltiden i städerna idag? Kan du hitta några exempel på det?
- D. Hur stort var Sverige när det var som störst under stormaktstiden? Rita ut området på en karta.

Arbeta vidare

- E. Hur förändrades Sverige under stormaktstiden? Ge några exempel. Vad fick vi som var nytt?
- F. Ta reda på varför medeltiden kallas just medeltiden? Fundera först själv och ta sedan reda på fakta.
- G. Varför började medeltiden mycket senare i Norden? Fundera först själv och ta sedan reda på fakta. Hade du rätt?
- H. Ta reda på mer om de fyra stånden. Sök fakta på internet och skriv ner det du hittar. Berätta för varandra vad ni har hittat och jämför era svar.
- I. Ta fram information om tre gamla lagar från medeltidens Sverige. Försök skriva om dem till modern svenska. Vad tycker du om lagarna? Motivera dina åsikter.
- J. Välj en känd person från den här tiden. Ta reda på mer om henne eller honom. Finns personen avbildad? Berätta sedan för några kamrater om personen. Förslag på personer:
  - Drottning Kristina
  - Gustav Vasa
  - Karl XII

Fördjupning

- K. Varför kunde Sverige bli en stormakt i Europa och vad var det som gjorde att stormaktstiden sedan tog slut? Ta reda på fakta och förklara med egna ord.